

چکیده

مفهوم گسترده رفتار پرخطر، سلسله‌ای از رفتارها را دربرمی‌گیرد که نه تنها برای فرد دارای رفتارهای پرخطر و افراد مهم زندگی وی زیان‌های جدی به بار می‌آورد، که باعث صدمه غیرعمدی به افراد بی‌گناه دیگر نیز می‌شود. رایج‌ترین رفتارهای پرخطر شامل رانندگی پرخطر، فرار از منزل، مواد مخدر، رفتارهای پرخطر جنسی، الکل و دارو، سیگار و رفتارهای غذایی ناسالم و عدم فعالیت جسمانی است. به طور کلی با توجه به اهمیت پیشگیری از رفتارهای پرخطر در بین نوجوانان، پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه مهارت‌های حل مسئله، خودکارآمدپنداری، و حمایت اجتماعی با رفتارهای پرخطر در دانش‌آموزان انجام شد. این پژوهش از نظر روش‌شناسی، همبستگی است. جامعه آماری در این پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان دختر دبیرستانی شاغل به تحصیل در مدارس دولتی ناحیه ۲ آموزش و پرورش شهر رشت در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ است که تعداد ۲۵۰ نفر از آن‌ها بر اساس شیوه نمونه‌گیری غیرتصادفی انتخاب شده‌اند. برای جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش از پرسشنامه سبک‌های حل مسئله کسیدی و لانگ (۱۹۹۶)، مقیاس خودکارآمدی اجتماعی نوجوانان کنلی (۱۹۸۹)، پرسشنامه حمایت اجتماعی واکس، فیلیپس، هالی، تامپسون، ویلیامز و استوارت (۱۹۸۶)، و پرسشنامه رفتارهای پرخطر زاده‌محمدی، احمدآبادی و حیدری (۱۳۸۶) استفاده شد. برای تحلیل داده‌های به دست آمده از روش همبستگی و رگرسیون چندگانه استفاده شد. تحلیل داده‌های پژوهش حاضر نشان داد که بین مهارت‌های حل مسئله سبک سازنده (اخلاقیت، اعتماد و گرایش) با رفتارهای پرخطر رابطه معنادار وجود دارد ($p < 0/001$)، همچنین بین مهارت‌های حل مسئله سبک غیرسازنده (درماندگی) با رفتارهای پرخطر رابطه معنادار وجود دارد ($p < 0/001$) نتایج نشان داد بین خودکارآمدپنداری (قاطعیت اجتماعی) با رفتارهای پرخطر رابطه معنادار وجود دارد ($p < 0/05$) همچنین بین خودکارآمدپنداری (کمک کردن یا کمک گرفتن) با رفتارهای پرخطر رابطه معنادار وجود دارد ($p < 0/01$) تحلیل داده‌ها نشان داد که بین حمایت اجتماعی (خانواده) با رفتارهای پرخطر رابطه معنادار وجود دارد ($p < 0/01$) همچنین بین حمایت اجتماعی (سایرین) با رفتارهای پرخطر رابطه معنادار وجود دارد ($p < 0/01$) و همچنین حل مسئله و خودکارآمدی قادر هستند رفتارهای پرخطر را در دانش‌آموزان دختر دبیرستانی به طور معناداری پیش‌بینی کنند. یافته‌های این پژوهش نقش مهم متغیرهای حل مسئله، خودکارآمدپنداری و حمایت اجتماعی را در تبیین رفتارهای پرخطر نشان می‌دهد که می‌توان با تقویت آن‌ها از رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان جلوگیری کرد.

کلید واژه‌ها: رفتارهای پرخطر، حل مسئله، خودکارآمدپنداری، حمایت اجتماعی